

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 459

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 30 maart 2022

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Studiekosten hoger onderwijs - Verbreding studietoelage en onderzoek

Gezien de steeds verder stijgende studiekosten, hebben veel studenten het moeilijk om de eindjes aan elkaar te knopen. Een diploma is vandaag een van de beste tickets om uit de armoede te geraken en dit vormt dan ook een belangrijk onderdeel van de aanpak met betrekking tot armoedebestrijding. Op Vlaams niveau is het belangrijkste financieel compenserende instrument voor studenten met financiële problemen de Vlaamse studietoelage.

We zien dat het aantal studenten die een Vlaamse studietoelage krijgen alsmaar stijgt. In het academiejaar 2020-2021 werden 108.756 aanvragen ingediend voor een studietoelage, wat opnieuw een sterke stijging is ten opzichte van de 93.671 aanvragen van het academiejaar ervoor (+ 16%). Als we het aantal aanvragen delen door het aantal inschrijvingen in initiële opleidingen in het hoger onderwijs van het academiejaar 2020-2021, dan zien we dat in theorie ca. 43% van de inschrijvingen leidt tot een studietoelageaanvraag (dubbele aanvragen niet te na genomen). Ter vergelijking: 10 jaar ervoor was dit slechts 31,4%.

In 2020-2021 werden 61.900 aanvragen (56,9%) goedgekeurd en 43.323 (39,8%) afgekeurd. Dat betekent een daling van het toekenningspercentage aangezien het academiejaar ervoor er ruim 59.727 aanvragen (63,7%) werden goedgekeurd en 33.397 (35,5%) afgekeurd. De 61.900 toegekende studietoelagen in het academiejaar 2020-2021 waren samen goed voor een totaal uitbetaald bedrag van 122,5 miljoen euro, ongeveer 10 miljoen meer dan de 112,8 miljoen euro van een jaar eerder. Als we het aantal uitgekeerde studietoelagen delen door het aantal inschrijvingen in initiële opleidingen in het hoger onderwijs van het academiejaar 2020-2021, dan zien we dat in theorie 23,65% van de inschrijvingen leidt tot een studietoelagetoekenning. Ter vergelijking: dat is slechts een klein verschil met 10 jaar ervoor, toen dit al op 21,8% lag.

De hoogte van de studietoelage is afhankelijk van het referentie-inkomen. Als het referentie-inkomen niet hoger ligt dan de minimumgrens, is er sprake van een volledige toelage. Het bedrag van een volledige toelage varieert per jaar en evolueert mee met de prijsinflatie. Voor een voltijdse kamerstudent bedroeg deze volledige toelage in het academiejaar 2020-2021 4293,85 euro, voor een voltijdse niet-kamerstudent 2577,14 euro. Uitzonderlijke gevallen in extreme kansarmoede, die maar maximum 1/10de van de maximumgrens als referentie-inkomen hebben, kunnen zelfs een uitzonderlijke toelage krijgen: voor een voltijdse kamerstudent bedroeg deze in het genoemde academiejaar 5781,09 euro, voor een voltijdse niet-kamerstudent 3739,80 euro.

1. De Vlaamse Regering ging bij het begin van de legislatuur met het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024 (VAPA)[1] bij punt 7.1.4. 'Uitbreiding studietoelagen in het hoger onderwijs' een engagement aan om het aandeel studenten die een Vlaamse studietoelage krijgen op te trekken van 25% naar 45%. Dit betekent dat de Vlaamse Regering wil inzetten op een verdere verbreding van de studietoelage en niet zozeer op een verdieping van de studietoelage in de zin van het optrekken van de hoogste vergoedingen. Hiervoor zou jaarlijks een budget van ca. 30 miljoen euro worden uitgetrokken vanaf 2021-2022. Ondertussen is het vrij stil geworden rond dit voornemen, mede door de coronacrisis. Zoals in de inleiding gesteld, blijft dat aandeel thans om en bij de 24%-25% hangen, dus voorlopig zien we omtrent dit voornemen weinig tot geen effecten.

Wat is hier de stand van zaken?

2. Het recentste beleidsondersteunend onderwijsonderzoek omtrent de studiekosten in het hoger onderwijs en de draagbaarheid ervan voor studenten was het SONO-onderzoek o.l.v. Jolien De Norre, Kelly De Leebeek & Nele Havermans[2], dat werd afgenomen in het academiejaar 2018-2019. Volgens dat onderzoek ervaaarde toen 30 procent van de studenten de studiekosten als moeilijk te betalen. Maar naar verwachting zullen die cijfers sowieso hoger liggen. Ik verwijs hierbij naar de (afgelopen) coronacrisis van de voorbije twee jaar en ook naar de huidige macro-economische problemen, zoals de inflatie en de hogere energie- en andere prijzen, waardoor ook studenten het alsmaar moeilijker zullen krijgen. Uit een recente peiling van Het Laatste Nieuws, VTM Nieuws, RTL en Le Soir blijkt dat binnen de bredere bevolking bijna de helft van de mensen moeilijkheden heeft om op het einde van de maand de eindjes aan elkaar te knopen.

In het Vlor-advies "Bouwstenen voor een betaalbaar hoger onderwijs: Advies n.a.v. resultaten studiekostenmonitor hoger onderwijs"[3] van 11 mei 2021, dat zich baseert op dit SONO-onderzoek, was een van hun bouwstenen een regelmatige herhaling van deze studiekostenmonitor. De Vlor pleitte daarbij ook voor het opzetten van bijbehorend onderzoek om extra inzichten te verkrijgen in functie van toekomstig beleid of om monitoring mogelijk te maken en te versterken. Ik merk echter dat een dergelijk verder vervolg van deze monitor en/of verder verdiepend onderzoek niet staat opgesteld bij de huidige toegekende onderwijsbeleidsondersteunende onderzoeken[4] en ook niet is opgenomen in de lijst met nieuwe onderzoeksoproepen voor 2022.[5]

Is de minister van plan op korte dan wel middellange termijn een nieuw onderwijsbeleidsondersteunend onderzoek op te laten zetten dat:

- zorgt voor een actualisatie van de hoogte van de gemiddelde studie- en leefkosten voor studenten en/of;
- peilt naar de draagbaarheid van deze kosten en financiële moeilijkheden bij studenten en/of;
- de hoogte van de huidige bedragen van de Vlaamse studietoelage onder de loep neemt en/of;
- de huidige toekenningscriteria van studietoelage kritisch evalueert en/of;
- de effecten van andere financiële compensaties voor studenten onderzoekt?

Zo ja, voor wanneer is dat dan gepland? Zo niet, waarom niet?

[1] <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/39388>

[2] http://steunpuntsono.be/wp-content/uploads/2020/09/3.3_studiekosteninhethogeronderwijs.pdf

[3] https://assets.vlor.be/www.vlor.be/advice_final_attachments/RHO-RHO-ADV-2021-006.pdf

[4] <https://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/>

[5] <https://beslissingenvlaamseregering.vlaanderen.be/document-view/622634FB6BB7B593CFC1819B>

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 459 van 30 maart 2022

van **KRISTOF SLAGMULDER**

1. Ik verwijs de Vlaams volksvertegenwoordiger hierbij door naar de antwoorden die ik daarover al gaf naar aanleiding van vraag om uitleg 3581 (2020-2021):
<https://www.vlaamsparlement.be/nl/parlementair-werk/commissies/commissievergaderingen/1522763/verslag/1527228>
2. De studietoelagen in het hoger onderwijs worden jaarlijks geïndexeerd. In tegenstelling tot andere (sociale) tegemoetkomingen, werd deze indexatie het voorbije decennium nooit overgeslagen. Op deze manier zorgen we er al voor dat de studietoelagen meegroeien met de 'levensduurte'. Dat zal ook in de toekomst nog het geval zijn.

Een recente OESO-studie (Higher Education, Recourcing Higher Education in the Flemish Community of Belgium - <https://www.oecd.org/fr/education/resourcing-higher-education-in-the-flemish-community-of-belgium-3f0248ad-en.htm>) bevestigde dat het systeem Studietoelagen in het hoger onderwijs in Vlaanderen een zeer nauwkeurig en selectief ontwikkeld instrument is. Het slaagt erin om de financiële drempels naar het hoger onderwijs in Vlaanderen voor studenten met een lage inkomensachtergrond te verkleinen. Het systeem en de bedragen die we in Vlaanderen hanteren is gelijkaardig aan de andere ontwikkelde Noord-Europese landen en zelfs genereuzer dan het systeem bij onze burens in Nederland.

Uit een tevredenheidsbevraging die mijn administratie organiseerde bij meer dan 1.500 studenten in 2021, bleek ook dat 80% van de ondervraagde studenten een studietoelage had ontvangen waar het bedrag naar verwachting was. 44% van hen gaf zelfs aan dat het bedrag hoger lag dan verwacht.

Ik vind een regelmatige herhaling van de studiekostenmonitor belangrijk. We moeten hier de vinger aan de pols houden. Er is op dit moment echter nog geen vervolgonderzoek gepland naar de studiekosten. Ik kijk hier eerder naar de middellange termijn dan naar de korte termijn, omdat we de maatregelen die nu binnen de hoger onderwijsinstellingen zullen worden genomen om de studiekosten in te dijken, de kans moeten geven om effect te resorteren.